

ÖREBRO MISSIONSSKOLA
SALT - Malmö

Kyrkans självförståelse

Ett jämförande studium av Sävsjö baptistförsamling
mot ett missionalt synsätt

David Kronehäll

AA301 Uppsats
Vårterminen 2006
Handledare: Fredrik Wenell

Sammanfattning

I Michael Frost/Alan Hirsch bok *The shapings of things to come* beskrivs den institutionella och den missionala kyrkan, där författarna menar att dagens kyrka behöver ha en missionell självförståelse för att överleva och för att kommunicera evangeliet på ett meningsfullt sätt. Den institutionella kyrkan har en central syn av mission (där mission innebär byggandet av en kyrka) medan den missionala kyrkan ser det som Guds rikes mission (mission handlar om Guds rike). Jag har prövat vilken självförståelse Sävsjö Baptistförsamling har, detta genom att fyra samtalsgrupper fick uttrycka hur de såg på församlingen. Hypotesen jag prövade var ”*Utifrån Frost/Hirsch beskrivning kan Sävsjö Baptistförsamling bäst förstås som en institutionell kyrka.*” Jag fann att församlingen är *på väg* från en institutionell förståelse till en missionell, men att det som hindrar detta är en låg initiativförmåga och en passivitet. Detta då den missionala kyrkan är handlande snarare än tänkande, eftersom den förstår sig som en del av Guds konkreta upprättande av världen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
1. Inledning.....	4
1.1 Syfte	4
1.2 Material	4
2.1 Den institutionella kyrkan	5
2.1.1 Attraherande ecklesiologi.....	5
2.1.2 Dualistisk andlighet och världsbild.....	6
2.1.3 Hierarkiskt ledarskap.....	7
2.2 Den missionala kyrkan	7
2.2.1 Inkarnerande ecklesiologi	8
2.2.2 Messiansk andlighet och världsbild	9
2.2.3 Apostoliskt ledarskap	11
3. Hypotes, delfrågeställningar, metod	13
3.1 Hypotes.....	13
3.2 Delfrågeställningar	13
3.3 Metod	14
4. Huvuddel	15
4.1 Samtalsgrupp A – Ledarskapet	15
4.1.1 Ecklesiologi.....	15
4.1.2 Världsbild och andlighet	15
4.1.3 Ledarskap	16
4.2 Samtalsgrupp B – SALT studenter.....	16
4.2.1 Ecklesiologi.....	16
4.2.2 Världsbild och andlighet	17
4.2.3 Ledarskap	17
4.3 Samtalsgrupp C – Församlingsmedlemmar i åldersgruppen 30-55	17
4.3.1 Ecklesiologi.....	17
4.3.2 Världsbild och andlighet	18
4.3.3 Ledarskap	18
4.4 Samtalsgrupp D – Församlingsmedlemmar i åldersgruppen 15-25	19
4.4.1 Ecklesiologi.....	19
4.4.2 Världsbild och andlighet	19
4.4.3 Ledarskap	19
5. Diskussion	21
5.1 Ecklesiologi.....	21
5.2 Andlighet och världsbild	21
5.3 Ledarskap	22
5.4 Slutsats	22
6. Källhänvisningar	24

1. Inledning

1.1 Syfte

Samhället förändras i snabb takt, det är inte likadant nu som för 100, eller ens 10 år sedan. Samtidigt kämpar den tynande kyrkan i Sverige för överlevnad. Det senaste decenniet har ”metod- revolutionen” invaderat denna, med varierat resultat. Ofta har det tyvärr lett till en än mer uttröttad kyrka. Frågan jag ofta ställt mig är; vad gör vi, leder det någonvart? Hur uppfattar vi evangeliet, de goda nyheterna, och vad är detta för andra människor? Fler och fler kyrkor vaknar upp och inser att samhället har förändrats men inte de. De inser att samma metoder som användes för 100 år sedan inte fungerar idag. Kyrkan idag behöver omvärdera hur den förstår sig själv, sin plats, och sin uppgift i dagens samhälle. Därför finner jag det intressant att pröva hur Sävsjö Baptistförsamling förstår sig själv som kyrka.

1.2 Material

Jag kommer att använda Michael Frost och Alan Hirsch bok *The shapings of things to come* som bakgrund eftersom den ger två tydliga bilder av att förstå sig själv som kyrka¹. Dessa är schabloner som givetvis är relativt polariserade, och poängen med detta är att det ger ett utmärkt analysverktyg att mäta var en församling står. Församlingens läge i förhållande till dessa får jag fram genom gruppsamtal i fyra referensgrupper i församlingen².

¹ För beskrivning av dessa två synsätt se bakgrunden.

² Se 3.2

2. Bakgrund

2.1 Den institutionella kyrkan

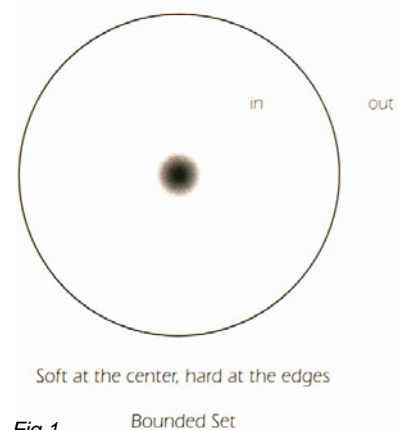
Historiskt sett har kyrkan betraktat sig som institutionell, dvs. den har förstått sig som en central del av samhället, dit människor behöver komma för att ta emot en viss produkt (evangeliet) med alla dess fördelar. Den institutionella kyrkan har tre särdrag: dess ecklesiologi³ är attraherande, dess världsbild och andlighet är dualistisk och dess ledarskap är hierarkiskt.

2.1.1 Attraherande ecklesiologi

När kyrkan har ett *attraherande* synsätt på mission, utvecklar den program, möten, gudstjänster och "andra produkter" för att locka icke troende in i kyrkan så att de kan påverkas av den kristna gemenskapen och budskapet där⁴. Ett annat ord för detta synsätt är *extraherande*⁵, detta innebär att människor, när de "omvänds", "dras ut" ur det sammanhang (kultur, kontext) där de kommer ifrån och in i kyrkan. Detta gör dem ineffektiva som missionärer för "deras" egen folkgrupp⁶.

Vad kyrkan gör är alltså att "sanktionera" vissa platser som heliga, där Gud finns och kan upplevas. Kyrkan anser sig också ha en central roll i samhället⁷. Det är som om våra handlingar visar att Gud egentligen inte kan upplevas utanför kyrkan (den helgade platsen), alltså utanför bönen, tillbedjan, predikan, bibelstudiet, ungdomsmötet osv. Detta leder i sin tur till att kristna bjuder in människor att *komma och höra* evangeliet i kyrkan. Hur mycket tid går egentligen till att göra bra, fräscha program och gudstjänster, arbeta på byggnader och finanser, osv, för att attrahera människor? Evangelisation blir att mobilisera människor att gå ut och hämta in människor in i församlingen (där de kommer att uppleva Gud). Detta kan ske genom kampanjer, relationer, cellgrupper osv.⁸ Viktigt att poängtera är att människor kan uppleva och upplever Gud i denna modell, problemet är dock att Gud begränsas till att verka på vissa platser och tider, där en stor del av världen inte får höra och uppleva Honom eftersom de aldrig kommer att besöka en kyrka⁹. Eller så är det som Frost/Hirsch säger; "many westerners in our post-Christendom era report that they've tried church and found it wanting"¹⁰

Tre begrepp som Frost/Hirsch använder är *bounded-set*¹¹, *centered-set* och *fuzzy-set*. En *bounded-set* är en grupp som tydligt utmärker sig från dem som inte tillhör den. Kyrkor har ett flertal sätt att markera denna gräns, medlemskap är ett sätt. En bounded-set kyrka har en benägenhet att utveckla lagar och förordningar som reglerar och talar om vem som är

³ Kyrkosyn, läran om kyrkan (<http://sv.wikipedia.org/wiki/Ecklesiologi>)

⁴ Frost/Hirsch, 2003, s225

⁵ Från engelskans extractional

⁶ Frost/Hirsch, 2003, s228

⁷ Frost/Hirsch, 2003, s18-19

⁸ Frost/Hirsch, 2003, s41

⁹ Frost/Hirsch, 2003, s41-42

¹⁰ Frost/Hirsch 2003, s42

¹¹ Fig.1, Frost/Hirsch, 2003, s207

utanför och vem som är innanför¹². Om kriterierna för medlemskap utgår från den här modellen, bedöms potentiella medlemmar på alla möjliga olika sätt, rökning, alkoholkonsumtion, om de bor sambo, hur de ser på olika teologiska frågor, osv.¹³. Den icke troende personen ses som "fallen och syndig", och när denne blir "frälst" sker en omvälvande förändring som kallas "omvändelse"¹⁴.

Ett annat sätt att uttrycka det på, är att kyrkan har ett mjukt centrum men hårda kanter, där människor bedöms efter beteende (hur många respektabla kyrkomedlemmar har inte "rätt utsida" medan insidan exempelvis är full av girighet och frosseri)¹⁵. Evangelisten eller pastorn är också den som kan och vet evangeliet, han är så att säga experten vars kunskap den icke troende måste ta in för att bli troende. Evangelisation har ett stort fokus på att hämta in människor i den religiösa zonen (kyrkan). Målet blir att få de icke troende omvända, "att skriva på", bekänna och få dem med i vårt team¹⁶. Frost/Hirsch betonar dock att det inte i sig är fel att vara attraktiv, att få människor till kyrkan, även den missionala¹⁷ kyrkan gör detta ibland¹⁸.

2.1.2 Dualistisk andlighet och världsbild

Dualism är det Grekisk-romerska antagandet att världen är uppdelad i två konkurrerande delar; den sakrala (andliga) och den profana (materiella). Vad denna världsbild¹⁹ säger är att det andliga är högre, medan den materiella världen är utan mening, och därifrån flyr de som söker andlig mognad. Denna dualism leder till uppdelningar, som mellan präster/lekmän, kyrka/värld, andlighet/sexualitet, mellan så kallade religiösa handlingar (bön, tillbedjan)/så kallade profana handlingar (arbete, konst, att äta). De tidigare är andliga medan de senare klassas som profana²⁰. Den attraherande kyrkan har sin grund i dualismen

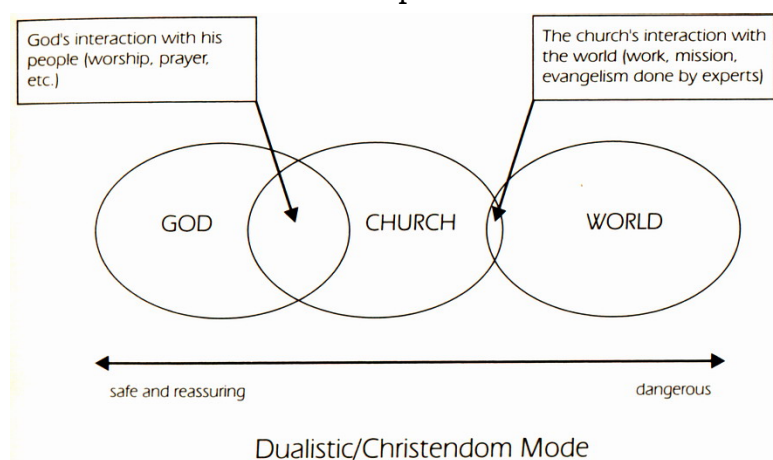

Fig.2

där människor antingen är i "världen utanför" eller inne i kyrkan. Denna dualism har i 1700 år skapat kristna som har problem att relatera sin inre tro med sina yttre handlingar, vilket påverkat deras etik, livsstil och deras förmåga att dela evangeliet på ett meningsfullt sätt²¹.

¹² Frost/Hirsch, 2003, s226

¹³ Frost/Hirsch, 2003, s48-49

¹⁴ Frost/Hirsch, 2003, s50

¹⁵ Frost/Hirsch, 2003, s49

¹⁶ Frost/Hirsch, 2003, s50

¹⁷ Se 2.1

¹⁸ Frost/Hirsch, 2003, s49

¹⁹ Fig.2, Frost/Hirsch, 2003, s157

²⁰ Frost/Hirsch, 2003, s227

²¹ Frost/Hirsch, 2003, s19

Karaktäristiska "problem" är hur vi med våran tro förhåller oss till vårt arbete, till våra dagliga sysslor i hemmet och till vår fritid. Det finns ett gap mellan våran tro och verkligheten vi lever i. Om vår "vardag" tas upp i kyrkan tenderar detta att bli alldeles för teoretiskt. Våra attityder och liv är dessutom ofta delvis influerade av de dominerande värderingarna i samhället²². För att citera William Diehl; "...*There has never been an inquiry into the types of ethical decisions I must face, or whether I must seek communicate the faith to my co-workers. I have never been in a congregation where there was any type of public affirmation of a ministry in my career. In short I must conclude that my church really doesn't have the least interest whether or how I minister in my daily work*"²³.

Det dualistiska tänkandet leder lätt till en förnekelse av livet. Intrycket icke kristna får av kyrkan är att den förtränger livet och förnekar nöjen, glädje och njutning (där vissa av dessa är syndiga)²⁴. Spår från det dualistiska tänkandet finner vi exempelvis i parollen "Det är bara Gud, vi är ingenting", där vi, för att ära Gud nedvärderar vår egen insats till närmast noll. Detta är inte bibliskt då det avsäger den fria viljan och kreativiteten Gud lagt ner i människan då han skapade henne till sin avbild, för att *tillsammans* med henne upprätta världen²⁵.

2.1.3 Hierarkiskt ledarskap

Ledarskap är enligt en toppstyrd modell, där en byråkratisk hierarki reglerar besluten. Detta är mer eller mindre utbrett i olika församlingar och sammanhang. På vissa håll är det ideologiskt och djupt grundat att ha en sådan här modell, t.ex. statskyrkan där det finns en tydlig hierarki av ärkebiskop, biskop, präster och diakoner. Men även frikyrkliga sammanhang är besmittat med detta, i förste pastor, andre pastor, ungdomspastor osv.²⁶. Detta ledarskapstänkande leder till en passiviserad församling, där pastorn sköter allt. Medlemmarna i dessa församlingar som är i "botten" på strukturen, alltså längst ner i hierarkin, är sig ofta tysta och tillbakadragna²⁷.

2.2 Den missionala kyrkan

En *missional* kyrka gör mission till sin centrala del och frågar sig ständigt "Vad har Gud kallat oss att vara och göra i vår kulturella kontext"?²⁸. Kyrkan existerar inte på grund av människors mål eller önsknings, utan baserar sig i Guds kreativa och frälsande handlande i världen. "Tänk inte kyrka, tänk mission" är en devis som Frost/Hirsch har²⁹. Detta är ett skifte från en central syn av mission (mission innebär byggandet av en kyrka) till Guds rikes mission (mission handlar om Guds rike). Den missionala kyrkan är en kyrka som tar Jesu metafor om salt och ljus på allvar och på så sätt är en konkret, visuell och effektiv del av Guds handlande i världen. Den blickar alltid utåt, lever i ständig förändring, och är *alltid* trogen Guds ord. Utmärkande är en inkarnerande ecklesiologi, messiansk andlighet och världsbild, samt ett apostoliskt ledarskap.

²² Frost/Hirsch, 2003, s20

²³ William Diehl, *Christianity and real life* (Fortress, 1976), citerad i Frost/Hirsch, 2003, s20

²⁴ Frost/Hirsch, 2003, s124-125

²⁵ Frost/Hirsch, 2003, s115

²⁶ Frost/Hirsch, 2003, s21

²⁷ Frost/Hirsch, 2003, s176

²⁸ Frost/Hirsch, 2003, s7, min översättning

²⁹ Frost/Hirsch, 2003, s81

2.2.1 Inkarnerande ecklesiologi

Termen *inkarnerande* syftar på Guds initiativ att i Jesus gå in i sin skapande värld i människornas angelägenheter under deras villkor. I relation till mission betyder inkarnerande att efterföljare till Jesus på liknande sätt, utan att kompromissa med innehållet i evangeliet, tar ut detta till andra. Det är att *gå in i* kulturen och livet hos en annan kultur/grupp av människor, för att nå den gruppen med Jesu kärlek. Mission är en utåtriktad, sändande rörelse. De troende sprids ut i samhället och är missionerande vart de än går. Nya trosamfund som bildas blir inte kopior av varandra utan unika och kulturanpassade. Just kulturanpassning och kontextualisering kännetecknar den inkarnerande missionen. Den försöker förstå vad som är goda nyheter, evangelium, för gruppen den försöker nå, och skadar den genom att lägga på dem sitt sätt att vara kristen. Inkarnerande mission startar i den mest grundläggande kristna sanningen; Gud kommer till de platser och personer som vi ser som minst troliga³⁰. Istället för att lägga tid på att utveckla program och kyrkobyggnader (den helgade platsen) där människor skall få möta Gud, tar den inkarnerande kyrkan tid till vänskap och relationer³¹.

Termen inkarnerande används alltså för att beskriva handlingen, missionen, att *gå till* en viss målgrupp. Detta i motsats till att bjuda in denna målgrupp *till oss*, till vår kultur (kyrkan), på våra villkor, in i våra program, så att de hos oss kan höra evangeliet. Att vara inkarnerande står i motsats till att vara attraherande eller extraherande³².

Sociologiskt definieras den missionala kyrkan som *centered-set*³³, vilket är en grupp som definieras av dess närhet till ett centralt objekt. En centered-set kyrka är inte intresserad av de "konstgjorda" gränser som en bounded-set kyrka har. Istället är *tillhörighet*³⁴ en kärnvärdering, där ingen ses som ovärdig bara för att denne exempelvis röker eller bor sambo. Alla människor ses som syndare, som brottas med olika problem. Ju närmre centrum (Kristus) man som människa kommer, desto mer Kristuslikt uppträder denne. Kärnmedlemmarna kommer på så sätt att vara mer Kristuslika³⁵ än de som nyss påbörjat sin resa mot Kristus (och som inte visar sådana Kristuslika karaktärsdrag). Att bli mer Kristuslik är lättare i gemenskap än i isolering. Viktigt att poängtera är att en centered-set kyrka har *mycket klara* kärnvärderingar och trossatser som tydligt grundar sig i Kristus och hans undervisning. Dessa är inte förhandlingsbara och hålls högt av dem närmast centrum³⁶.

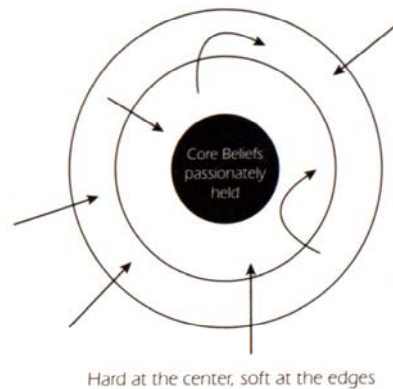

Fig.3

Centered Set

Frost/Hirsch ger en bra bild på detta från Australien, där boskapen ofta finns utspridda över enorma ytor. Att bygga stängsel runt dessa för att boskapen inte skall springa bort är inte att tänka på. Vad man istället gör är att ha en brunn eller källa med vatten, dit djuren

³⁰ Frost/Hirsch, 2003, s42

³¹ Frost/Hirsch, 2003, s42

³² Frost/Hirsch, 2003, s228,s42

³³ Fig.3, Frost/Hirsch, 2003, s208

³⁴ Från engelskans "belonging"

³⁵ Kärlek, generositet, helande, gästfrihet, förlåtelse, barmhärtighet, frid osv.

³⁶ Frost/Hirsch, 2003, s48-49

kommer för att dricka. Så länge det finns friskt vatten kommer djuren komma tillbaka till källan för att dricka³⁷. Detta är ett utmärkt exempel på *centered-set*. Kyrkor som tänker så här litar på att evangeliet har en sådan stark dragningskraft, att det är som en frisk källa, så att "staket" inte behövs. Är centrumet starkt och friskt kommer människor inte att gå alltför långt bort från det.

Människor befinner sig på en resa, de är kristna eller inte-än-kristna (och de senare är inte fallna syndiga människor, utan människor som är värdefulla och älskade av Gud)³⁸. Vissa befinner sig närmare Jesus, vissa längre ifrån. Att växa mot centrum är det samma som lärjungaskap. Detta är i själva verket så Jesus själv såg på saken. Många människor fanns omkring honom, vissa närmare (Petrus, Jakob, Johannes), andra längre ifrån³⁹. Omvändelse är en process, inte en ögonblickshändelse, vi bjuder in människor i att söka sanningen, att söka Jesus tillsammans med oss, och inser att vi inte har alla svaren själva⁴⁰. För att vara *centered-set* måste kyrkan leva inkarnerande. Den måste vara beredd att lämna sitt eget område för att nå andra subkulturer och grupper. Den kan inte ständigt tala om att det är bättre på insidan (av kyrkan), då kommer den att misslyckas⁴¹.

Den tredje modellen kallas *fuzzy-set*, som både har ett mjukt centrum och mjuka kanter. Dessa gemenskaper har ingen stark kärna och inga staket, människorna har inget gemensamt mål och de vet egentligen inte vad som förde dem samman. Dessa gemenskaper varar därför inte så länge, då människor "flyter omkring"⁴².

2.2.2 Messiansk andlighet och världsbild

Med termen *messiansk* beskrivs kyrkans aktivitet och andlighet⁴³. Kyrkan är messiansk i att den agerar på samma sätt som Jesus gjorde, den är strukturerad runt personen Jesus, våra handlingar utökar på ett eller annat sätt Guds rike. Våra handlingar är konkret och direkt upprättande och relaterade till Guds aktivitet i världen⁴⁴.

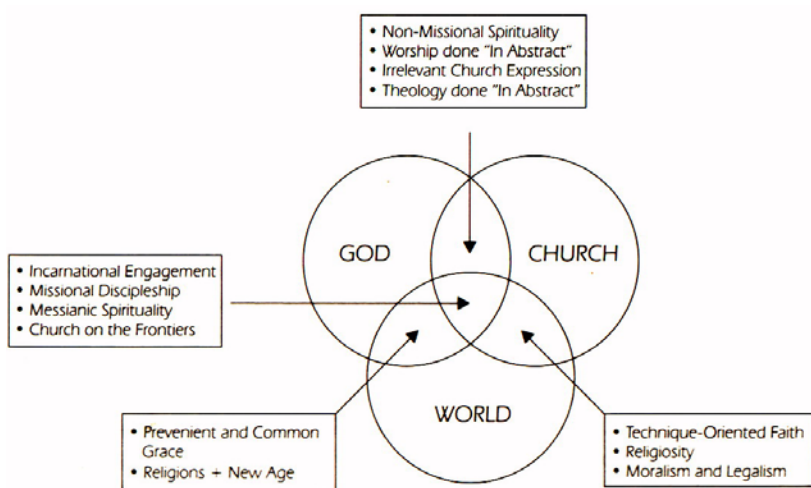

Fig.4

Missional-Incarnational-Messianic-Apostolic Mode

Vi utmärks av vår relation till Jesus, han är förebilden för mission och evangelierna är våra främsta texter. Detta är ett paradigmskifte då Jesus oftast lästs och tolkats genom dogmatiska, ontologiska⁴⁵ ögon (som

³⁷ Frost/Hirsch, 2003, s47

³⁸ Frost/Hirsch, 2003, s50

³⁹ Frost/Hirsch, 2003, s47-48

⁴⁰ Frost/Hirsch, 2003, s50

⁴¹ Frost/Hirsch, 2003, s50

⁴² Frost/Hirsch, 2003, s207

⁴³ Fig.4, Frost/Hirsch, 2003, s158

⁴⁴ Frost/Hirsch, 2003, s229

⁴⁵ Ontologi är inom filosofin, läran hur världen eller tingen är beskaffade. (<http://sv.wikipedia.org/wiki/Ontologi>)

i trosbekännelserna), eller genom Paulus ögon (som reformationen gjorde). Kyrkan har varit så upptagen med att debattera Kristi natur att de missat faktumet att Jesus är en historisk person och vårt främsta föredöme i mission, tjänande och lärjungaskap samt fokus för en äkta nytestamentlig tro. Ofta har vi låtit Paulus filtrera våran bild av Jesus istället för tvärtom. Paulus själv var noga med att låta Jesus vara centrum⁴⁶.

Man kan tala om att det går en skiljelinje mellan hebreisk andlighet och hellenistiskt medvetande, där den tidigare är konkret/historisk medan den senare är spekulativ/teoretisk. Detta kan ses i trosbekännelserna, där det "spekuleras" hur gudomen hänger ihop utifrån fraser och antydningar i Bibeln. Detta är inte fel i sig, problemet är att det *bara* är ontologi. Jesus nämns inte som den aktivist och revolutionär han var. Detta leder till en skev bild av kristen tro. Ingen stans i trosbekännelserna talas det om att leva rätt, något som bibeln inte "kan sluta tala om". Den hellenistiska vinklingen på kristendomen har gjort att doktrinen ändrats från rätt *handlande* till rätt *tänkande*. Vi har gått från *ortopraktik* (antar att rätt handlande ger rätt grund att förändra sitt tänkande) till *ortodoxi* (tankeförändring leder till rätt handlande). Ortodoxin fungerar dåligt i praktiken, exempelvis, hur många teologer har tänkt rätt men inte speglat detta i sina liv?⁴⁷

I dagens samhälle är det stor konkurrens om att få ut ett budskap. Underhållningsindustrin⁴⁸ har förändrat sättet vi tar in information på och predikanter får nu konkurrera med den för att få ut sitt budskap⁴⁹. Det är inte lika lätt för dagens människor att ta in en predikan som det var för deras morföräldrar. Tråkigt nog har kyrkan stort sett förlitat sig på detta enda redskap, predikan i monologform, för att få ut sitt budskap. "Vi formar verktygen, och de formar oss" är ett uttryck av Marshall McLuhan⁵⁰. McLuhan menar vidare att verktygen även gör oss beroende. Predikan är just ett verktyg, och det formar församlingen och gör den beroende av predikanten⁵¹. Frost/Hirsch menar också att för mycket bibelundervisning tenderar att passivisera kristna. Lärande sker mycket mer effektivt när vi är aktiva i mission, alltså, vi tar in information oss när situationen kräver det⁵².

Det finns två realiteter i världen, det heliga, och inte ännu heliga. Guds folk skall göra det "inte ännu heliga" till heligt genom att rikta handlingar *till* Gud, inte ifrån honom. Helighet definieras inte av vad vi inte får göra, utan vad vi gör för att helga våran vardag. Det handlar om att återupprätta njutningen och passionen för livet. Gud är inte en Gud endast i det "religiösa", han är *hela* livets Gud (se moseböckernas "logik", där ena versen handlar om tempeltjänst, den andra om mögel, den tredje om mens⁵³). En av frågorna som Frost/Hirsch ställer är om människor kan möta Gud i och genom kristnas erfarenhet och kärlek av och till livet självt. På detta svarar de tveklöst ja⁵⁴.

⁴⁶ Frost/Hirsch, 2003, s112-113, 1 Kor 1:11-17

⁴⁷ Frost/Hirsch, 2003, s119-212

⁴⁸ Speciellt filmindustrin.

⁴⁹ Genomsnittssamerikanen ser runt 100 filmer per år.

⁵⁰ Marshall McLuhan skrev en bok på 60-talet om olika medier, teknologier och verktygs inverkan på oss.

⁵¹ Frost/Hirsch, 2003, s151

⁵² Frost/Hirsch, 2003, s27. Med detta menas dock inte att vi inte skall ha konventionell undervisning, utan att denna skall relatera till den mission kyrkan har.

⁵³ Frost/Hirsch, 2003, s126

⁵⁴ Frost/Hirsch, 2003, s124

En missional kyrka ser kärlek till andra, och en kärleksfull gemenskap i kombination med ett Jesuscentrerat liv som nyckeln till människors liv. Vår andlighet behöver förändras från ett *passivt/mottagande* förhållningssätt till ett *handlingsinriktat/utgivande*. Handling kan ses som ett sakrament, vilket i så fall är det främsta sakramentet⁵⁵. Messiansk andlighet har en upprättande approach till alla livets områden⁵⁶. Observera att detta inte handlar om vi är frälsta genom handlingar, utan att vi genom dessa samarbetar med Gud för att upprätta världen⁵⁷.

2.2.3 Apostoliskt ledarskap

Ledarskapsfrågan handlar inte först och främst om en brist eller avsaknad av ledare. I kyrkorna finns ofta många ledare. Det är istället typen av ledarskap som är viktigt att se på, vilken sorts ledarskap som krävs för att leda kyrkan framåt⁵⁸.

Den missionala kyrkans ledarskap är apostoliskt, den grundar sig i Paulus undervisning i Efesierbrevet 4:1-16. Det som beskrivs här är fem nådegåvor, som just är gåvor. Dessa har ofta framställts som *ämbeten*, men det är i själva verket *funktioner*. Inom dessa gåvor finns en naturlig motsättning, men det är genom att acceptera denna som en högre enhet uppnås. Denna enhet är baserad i en ande, en tro, ett dop, en Herre, en Gud och allas Fader⁵⁹. Frost/Hirsch menar att kyrkan *inte kan* uppnå en mognad eller effektivitet i mission om den inte tar Paulus femfaldiga ledarskapsmodell på allvar. Efesierbrevet 4:14 kan enligt dem mycket väl vara en förklaring på den västerländska kyrkans omogenhet som hämmat dess mission. Det har varit en förlust för kyrkan att endast ha pastorer (herdar) och lärare, och att som den ofta gjort, ignorerat aposteln och profeten och förpassat evangelisten till att vara resande i stället för lokal⁶⁰.

Det finns två dimensioner av denna femfaldiga modell, dels skall den fungera i ledarskapet i församlingen, men den är inte begränsad dit, *bela* församlingen omfattas av den. Det finns med andra ord en ledarskapsdimension och en församlingsdimension, Paulus beskrev inte endast en ledarskapsstruktur. Några är kallade till apostlar, men hela församlingen skall vara apostolisk, några är kallade till profeter, men hela församlingen skall vara profetisk, osv. Läser vi Efesierbrevet 4:7 ser vi att Paulus menar att *alla* kristna är inkluderade i denna struktur. Vad som menas är att församlingen skall ledas av ett *team* som innefattar dessa fem funktioner och gåvor. Det finns inget utrymme för enmansshowen eller ensamvargen här. Många gånger har församlingar letts av en person, exempelvis pastorn vilket hämmat utvecklingen⁶¹. Vad som *inte* menas är att alla kristna är bra ledare, exempelvis kan en profet tala från Guds hjärta men i en ledarskapsposition kan denne vara en usel organisatör och rent av destruktiv. Ledarskap är när en person har *det där* som gör att människor följer efter, vilket inte alla har. Ledarskap och gåva smälter inte automatiskt samman, även om det i vissa fall är så⁶².

⁵⁵ Frost/Hirsch, 2003, s136

⁵⁶ Frost/Hirsch, 2003, s136

⁵⁷ Frost/Hirsch, 2003, s138

⁵⁸ Frost/Hirsch, 2003, s165

⁵⁹ Frost/Hirsch, 2003, s166-167, Ef 4:1-6

⁶⁰ Frost/Hirsch, 2003, s169

⁶¹ Frost/Hirsch, 2003, s170-171

⁶² Frost/Hirsch, 2003, s172

Sociologiskt skulle de fem tjänsterna kunna beskrivas så här:

- *Entreprenören* (Aposteln) – är den som bryter ny mark, strategen som initierar organisationens uppdrag.
- *Frågeställaren* (Profeten) – stör status quo och utmanar en organisation att gå i nya riktningar.
- *Kommunikatören* (Evangelisten) – tar organisationens budskap till dem utanför.
- *Förmänskligaren* (Herden, pastorn) – ”limmar” ihop organisationen genom att ta hand om individerna i den.
- *Systematiseraren* (Läraren) – organiserar de olika delarna till en fungerande enhet och uttrycker denna struktur till de andra.

Många ledarskapsteorier skulle anta att de motsägande ”dagordningarna” hos ovanstående drar dem i olika riktningar. Men summan av att alla samspelar är större än summan av dess enskilda delar. En bild som Frost/Hirsch målar upp är när Entreprenören samarbetar med Frågeställaren, och dessa i sin tur samarbetar med Kommunikatören som tar ut budskapet och säljer iden eller produkten. Dessa i sin tur engagerar ständigt Förmänskligaren (som limmar ihop organisationen) och Systematiseraren. Paulus ser i ett sådant här system ett dynamiskt samspel där de olika funktionerna/gåvorna tillsammans drar organisationen framåt mot ett gemensamt mål⁶³. Kyrkan fungerar som en kropp, där Kristus är huvudet och vi är de *olika* delarna som samarbetar, trots olikheter, mot ett *gemensamt* syfte.

Frost/Hirsch använder uttrycken ”*fit and split*” och ”*contend and transcend*”, där *fit* är organisationens enhet (som ligger i dess gemensamma syfte och livsuppfattning), *split* är att organisationen medvetet uppmanar till olika uttryck. Med *contend* menas att det är tillåtet, ledarskapet till och med uppmanar till att tycka olika, ifrågasätta och ha en dialog kring kärnvärderingarna. *Transcend* innebär att alla gör en överenskommelse att övervinna meningsskiljaktigheter för att hitta nya svar. Här är alla med och utvecklar, tycker och ifrågasätter. Detta leder till en kreativitet och utveckling där församlingen växer naturligt. Dynamiken i det hela leder till ett självlärande system där de mer utåt seende (aposteln, profeten och evangelisten) ger de andra information ”från utsidan” som gör att hela organisationen kan växa och engagera sig på ett meningsfullt sätt⁶⁴.

⁶³ Frost/Hirsch, 2003, s173-174

⁶⁴ Frost/Hirsch, 2003, s176

3. Hypotes, delfrågeställningar, metod

3.1 Hypotes

De flesta kyrkor förstår sig själva som en central del av samhället, även om bänkraderna allt oftare gapar tomma. Lösningen heter ”väckelse” vilket innebär att människor då kommer rusa till kyrkan, antingen pga. ett bra program eller på grund av att heligheten blivit ”så stor” att de ”dras” dit.

Även om många kyrkor försöker förändra sig och komma med nya perspektiv lever de kvar i den institutionella förståelsen av sig själva, där mission endast är *en del* av kyrkans program, och inte det som definierar den.

Sävsjö Baptistförsamling är en församling på småländska höglandet, vilket är en gammal ”väckelsebygd”. Församlingen har på senare år förändrat sina verksamheter och struktur. Men att endast ändra detta leder inte automatiskt till en ändrad självförståelse mot en missional syn. Mission kan likväl vara en punkt på agendan istället för det som anger agendan. Min hypotes är då: *Utifrån Frost/Hirsch beskrivning kan Sävsjö Baptistförsamling bäst förstås som en institutionell kyrka.*

3.2 Delfrågeställningar

Då den missionala och institutionella kyrkan huvudsakligen särskiljer sig på tre områden, kommer jag att pröva dessa mot Sävsjö baptistförsamling för att testa hypotesen. Givet från Frost/Hirsch beskrivning ställer jag frågorna

1. Vilken ecklesiologi har församlingen?
 - a. Mission och frälsning (attraherande eller inkarnerande)
 - b. Medlemskap och öppenhet (visar på bounded-set eller centered-set)
2. Vilken världsbild och vilken syn på andlighet har församlingen?
 - a. Dualism, om uppdelningar mellan heligt/oheligt, profant/sakralt
 - b. Undervisningens relevans i vardagen
 - c. Uttrycket ”att leva helt för Gud” (ortodoxi/ortopraktik)
3. Vilken ledarskapmodell arbetar församlingen efter?
 - a. Struktur (med avseende på hierarki)
 - b. Mångfald och oliktankande

3.3 Metod

Jag kommer att använda mig av fyra referensgrupper, med tre personer i varje grupp, och i dessa föra ett gruppsamtal, där de får ge uttryck för deras uppfattning om *hur de ser* på församlingens ecklesiologi, andlighet & världsbild, samt ledarskapsmodell. Det är alltså en fråga mer om församlingens "utseende" snarare än deras egen syn. Jag kommer att använda samtalsgrupper då dessa ger en rättvisare bild än enskilda frågor i en intervju eller enkät. Ett samtal ger mindre utrymme för missförstånd och mer utvecklade svar. Det finns givetvis begränsningar även med denna metod då personerna inte väljs slumpvis. Jag gör så medvetet eftersom jag vill skapa en god samtalsdynamik i grupperna. Grupperna utgörs av personer i

1. Ledarskapet (grupp A) – här ses i vilken riktning församlingsledningen uppfattar att församlingen rör sig i
2. SALT-studenter (grupp B) – Då relativt många⁶⁵ läser eller läst SALT är det viktigt att ta med denna grupp.
3. Församlingsmedlemmar i åldersgruppen 30-55 (grupp C). En av församlingens stora åldersgrupper, många har familj och erfarenhet av livet och detta gör det viktigt att få fram deras syn.
4. Församlingsmedlemmar i åldern 15-25 (grupp D). Församlingens största åldersgrupp är tidiga 80-talister. Att utelämna denna grupp skulle inte ge en rättvis bild.

Dessa samtal spelar jag in på mp3 spelare och skriver sedan ner dessa i en sammanfattning som redovisas i huvuddelen. Detta kommer att utgöra underlag för ett jämförande studium mot Frost/Hirschs två typfall av kyrka, beskrivet i bakgrunden.

⁶⁵ Av 113 församlingsmedlemmar har 12 st. läst SALT på hel eller deltid, eller gått enstaka kurser.

4. Huvuddel

4.1 Samtalsgrupp A – Ledarskapet

4.1.1 *Ecklesiologi*

Gruppen menar att Baptistkyrkan (Bk) har gått ifrån en mer traditionell missionssyn som associeras med fjärran länder, till en syn där mission tar sig olika uttryck. En deltagare säger att ett steg i rätt riktning var att lägga Sherpas⁶⁶ under missionsbudgeten i församlingen. Ordet mission är en definitionsfråga, dels finns en längtan att nå ut (där umgänge och samtal kan vara mission), dels att avskilja personer för att sända ut dem som missionärer. Bk vill vara en utsändande församling där vi lever enligt mottot ”från Sävsjö till jordens yttersta gräns”. Mission är också att göra lärjungar och där i ligger exempelvis själavård. Vardagen håller alltså på att uppgraderas till att vara mission, där alla i församlingen är missionärer där de är. På ett sätt är *allt* mission. Det allmänna prästadömet finns som värdering, men det är inte så utlevt som det borde vara.

Bk vill inte hamna där evangelisation handlar om att få ut reklamblad till folk för att de skall komma till kyrkans verksamheter. Den vill *gå till dem*, men inser också att en del av uppdraget är att samla människor till gudstjänst. Det handlar alltså om en sorts kombination. Fokus ligger på att människor skall komma till tro och funktion.

Det görs inte så stor skillnad på dem som är medlemmar och de som inte är det. Människor får komma som de är och vara med, att bli kristen ses mer som en process (som pågår hela livet). Det kan ibland vara svårt att säga när en människa blivit kristen.

De som vill bli medlemmar ställs det högre krav på och från ledarskapets sida finns en tydlighet kring kärnvärderingarna. Det finns en längtan hos ledarskapet att Guds förvandlande kraft skall upprätta människor i gemenskapen (utan att för den skall likformas deras personlighet). Medlemskapet förpliktigar till varandra, en familj och förbundskänsla, där vi är ansvariga inför varandra och där gemenskapen inte upphör för att vi är oense. Avslutningsvis sägs att medlemskap inte bara skall finnas på pappret, verkliga krav måste också ingå.

4.1.2 *Världsbild och andlighet*

Bk är en ärlig församling, där varken enskilda medlemmar eller kyrkan som sådan utger sig för att vara något de inte är, enligt gruppen. Vardagen är lika helgad som söndagen med avseende på att vi använder samma vokabulär, uppförande, osv. Ledordet i undervisningen är ”tro uttryckt i vardagen”, predikan görs så att den kan få praktiska konsekvenser, att det alltså inte endast handlar om betraktelser utan utmaning. Nåd är det som präglar undervisningen, en människa skall inte tvingas till något. En av deltagarna påpekar att drivkraften till ”att slå bibeln i huvudet” på människor är lagiskhet.

Att leva helt för Gud handlar om mitt uppdrag, och relationen med Gud (att leva nära och lära känna honom). Att ge sig till Gud är att fortsätta helgelseprocessen i sitt liv. Två ord kommer fram här; proklamation (att sätta ord på sin tro i vardagen) och handling (att göra

⁶⁶ Sherpas är kamratstödjarprojektet i skolorna i Sävsjö kommun.

gott för människor), båda är viktiga att ha med. Om det skulle talas om en kärnvärdering för församlingen är det "älska Gud och älska människor".

4.1.3 Ledarskap

Ledarskapet ser sig själva som en grupp, vilka är olika, och som kompletterar varandra bra. Det som saknas är dock administratörer. En av deltagarna säger sig känna igen de olika funktionerna, beskrivna i Efesierbrevet 4, utifrån den sociologiska beskrivningen av dessa. Dessa tjänstegåvor Paulus beskriver ses mer som funktioner än ämbete/titel. Ledarskapet anser sig alltså vara en icke-hierarkiskt sådant, som kompletterar varandra och strävar mot ett gemensamt mål, trots inbördes olikheter.

En av deltagarna säger att olikhet skapar problem, men att det är just mångfalden och olikheterna som gör att en församling går framåt. Ledarskapet anser att de uppmanar till mångfald och egna initiativ. Det kan vara frustrerande att det inte tas så många egna initiativ, dock inses faran i att styra och säga hur saker skall göras, eftersom detta skapar "hjulspår" och passivitet. De säger vidare att det finns en linje och ut efter den finns möjligheter till egna initiativ.

Jag frågar slutligen hur en församlingsplantering skulle kunna se ut och får svaret att det skulle börja med att hitta ett team och sända ut detta. Praktiskt skulle det fokuseras på relationer (som en väg in i samhället), mycket bön och fasta, och att inte starta med gudstjänster för tidigt. Hemgrupper skulle vara gemenskapen till en början.

4.2 Samtalsgrupp B – SALT studenter

4.2.1 Ecklesiologi

Historiskt sett har mission i Bk främst setts som att skicka pengar till missionärer i andra länder. Idag undervisas det dock mycket om relationsbyggande mission. Bk är en lärjungatränande församling och att vara det innebär att ta med människor på sin livsvandring. Det har också gått från att vara en utvald grupp som missionerar till att varje människa är en "missionär". Gruppen påpekar att Bk i sina gudstjänster ber för "missionärerna" (vilket är utsända utomlands, sherpas⁶⁷, osv.), och att detta visar att spår från det gamla tänkandet finns kvar. Församlingen har något de kallar basgrupper, vilka enklast kan beskrivas som cellgrupper, där man har några ofrälsta personer var som man satsar lite extra på (ber för, umgås med) för att dessa ska bli frälsta. Dessa personer följer man hela livet och lärjungatränar. Två av deltagarna uppfattar detta system som ett systemtänkande för att få in människor i församlingen där detta blir ett prestationskrav, medan en annan deltagare beskriver det som ett hjälpmedel. Alla är dock överens om att detta system har gjort att missionstanken kommit ner på en enskild nivå. Mission är handlingsinriktad, exempelvis kan det vara att vara fosterfamilj, vara en medmänniska på stan en fredagskväll, att vara en medmänniska i vardagen. Gruppen får inte känslan av att Bk *endast* vill proklamera evangeliet verbalt, men att vi givetvis behöver använda "ord" för att i samtal och liknande nå människor. Gruppen menar också att Bk inte nödvändigtvis är intresserad av att bara samla människor i kyrkan.

⁶⁷ Sherpas är namnet på kamratstödjarprojektet i Sävsjö kommun.

Gruppen ser församlingen som relativt öppen, även om det finns grupperingar. Människor vilka inte är medlemmar kommer och trivs, utan att känna ett krav på medlemskap. Funktionen för medlemskapet är otydlig för gruppen, det finns ingen hård medlemsgräns.

På frågan vad församlingens syfte i Sävsjö är svarar de; ”att vara en annorlunda tänkande församling och breda ut Guds rike i Sävsjö på olika sätt. Att genomsyra staden, vi ber för vår stad, vi finns till för Sävsjö. Vi har en uppgift för människor som inte passar in i andra församlingar”.

4.2.2 Världsbild och andlighet

Bk är en livsbejakande⁶⁸ församling utan konstgjorda gränser mellan oheligt och heligt, andlig eller oandligt. Kyrkolokalen ses absolut inte som helig. I Bk betonas inte renhet överdrivet⁶⁹, då i bemärkelsen vad som är tillåtet eller inte. Det är i så fall konsekvenserna av ett visst handlande som tas upp. Församlingens undervisning innehåller mycket nåd och hjälper den enskilde medlemmen i dennes vardagsliv men inte nödvändigtvis hur denne skall nå ut till människor. Vidare uppmanas man inte att bara hitta sin plats i kyrkans verksamheter utan också att hitta sin plats utanför kyrkan.

Att leva man helt för Gud är att inse att livet är ett liv med Gud vart man än befinner sig, inte bara på söndagens gudstjänst. En av deltagarna säger så här: ”Att i mitt vardagsliv tänka hur jag kan tänka bort själviska motiv och se hur jag kan betjäna människor, hur jag kan älska människor utan att ha något tillbaka.”

4.2.3 Ledarskap

Ledarskapet uppfattas inte som toppstyrt och har stort förtroende i församlingen, något de inte själva tagit sig utan fått. De är öppna för kritik, exempelvis har det i församlingmöten kommit upp kritik som de bearbetat. Ledarskapet uppfattas som relativt olika personer vilka kompletterar varandra. En sak gruppen menar sig se är att ledarskapet består av många starka viljor, i vilket det finns en utmaning ”att plocka fram diakon och herdefunktionerna”. Gruppen anser vidare att ledarskapet kan vara dåliga på att delegera uppgifter till andra.

4.3 Samtalsgrupp C – Församlingsmedlemmar i åldersgruppen 30-55

4.3.1 Ecklesiologi

Mission är att göra Jesus känd. I Bk har missionen kommit närmare, blivit mer lokal, än det som traditionellt ses som mission (där det är något avlägset, i andra länder). Det kan ses i församlingens gudstjänster där inte bara utsända människor i andra länder tas ansvar för, utan också medlemmar som bor på andra orter. Dessa ses som missionärer där de är. En deltagare påpekar att det finns både en andlig och ekonomisk dimension att ta ansvar för missionärer. Det finns också en lokal Sävsjö-mission där du som enskild människa är ”missionär” bland dina medmänniskor och grannar vilket gör att relationer har stor betydelse. Gruppen upplever att den vardagsnära ”missionen” är *tydligt* sanktionerad från

⁶⁸ Med livsbejakande menas att församlingen inte främst är känd för ”alla förbud”, vad man får och inte får göra.

⁶⁹ Här, renhet som en kärnvärdering, som styr allt vi gör, vilket leder till avskildhet.

ledarskapet. Strategin är att ha mindre verksamhet i kyrkan vilket skall ge mer tid för relationer. Det handlar om att umgås med människor på deras villkor. En deltagare upplever en stor skillnad från andra församlingar där det ofta går ut på att ha utåtriktade satsningar och att "få in" människor i kyrkan.

I dagens samhälle kontrollerar människor, vilka inte är kristna, in vad som är äkta eller inte i kyrkan. Det är en process att bli kristen där man växer in i tron och gemenskapen. Det kan alltså ta ett tag att ta ett beslut att följa Jesus, till skillnad från förr då det oftare gick snabbare. Gruppen upplever att det inte är svårt att komma med i gemenskapen på grund av sociala regler (syndakataloger), mer att det kan vara svårt att komma in i gemenskapen i församlingen eftersom den kan upplevas stängd.

Det är lätt att tänka församling som enbart verksamhet och gudstjänster, och i viss mån upplever gruppen att församlingen är mycket gudstjänster. Men församling upplevs också som vardagen och här skulle gruppen vilja se en mer familjär utveckling där man tar hand om, och hjälper varandra. Gruppen tycker att vi många gånger har masker som döljer och motverkar denna familjära utveckling.

4.3.2 Världsbild och andlighet

Församlingen har de senaste åren rensat bort konstgjorda gränser mellan heligt och oheligt. Gruppen upplever ingen dualism på detta område. Undervisningen upplevs som "målande och lättfattlig", den är "vardagsnära och funktionell". En deltagare sammanfattar undervisningen som "lärjungaskap 2006".

Uttrycket "att leva helt för Gud" väcker lagiska tankar hos gruppen då de flesta är uppväxta med en lagiskhet i vad en kristen bör göra. Denna lagiska måttstock sitter i ryggmärgen, men i församlingen upplever de inte att det undervisas eller strävas efter detta. En betydelse av uttrycket är "allt ni vill att människorna skall göra mot er, skall ni göra mot dem", en annan, att ha en vilja att komma närmare Gud och att sätta honom först i sitt liv. Gruppen upplever inte att församlingen lägger på en lagiskhet i att läsa bibeln, be eller gå på gudstjänster, men menar att detta givetvis är en viktig del. Gruppen menar att Bk betonar både handlingar och proklamation.

4.3.3 Ledarskap

Gruppen gör skillnad på ledarskap och styrelse, där den senare mer har hand om praktiska frågor och den förra visionen och andliga frågor. De anser att Bk's ledarskap är just ett ledarskap och saknar den organisatoriska biten. De ställer även frågan är hur detta ledarskap väljs. Ledarskapet uppfattas inte som toppstyrt och alla tycker de gör ett bra jobb, dock tror gruppen att de är rätt så lika, även om de ser att ledarskapet har olika uppfattningar inbördes. De kan se en viss tendens till likriktning, något som blivit starkare den senaste tiden, detta främst i gudstjänsterna, då dessa anses relativt förutsägbara, det är variationer på samma tema. Detta beror på ett tankemönster och en förutbestämd mall hur gudstjänsterna skall vara utformade. De medelålders och äldre anses också vara något åsidosatta vilket har skapat en passivitet bland dessa. Men detta till trots, ledarskapet uppmanar till egna initiativ, och som en person uttrycker det "de uppmanar oss att göra saker och förändra, men vi är för sega".

4.4 Samtalsgrupp D – Församlingsmedlemmar i åldersgruppen 15-25

4.4.1 Ecklesiologi

Grupp D uppfattar Bk som betjänande, med en handlingsinriktad missionssyn. En person säger: "I Småland tror människor att de vet vad kristen tro är, även om det inte gör det, så därför vill de inte höra det [evangeliet]. Därför behövs andra tillvägagångssätt än de vi haft förr [kampanjer]."

När vi i gruppen samtalar kring omkring hur vi "kommunicerar Gud", säger de "vi kommunicerar omedvetet att Gud finns på *våra* platser, *kom hit och få massor av Gud*. Ofta ber vi människor komma till oss när vi har som mål att gå till dem. Vi är nog ibland lite rädda att gå utanför [kyrkan] själva, istället för att vara i "klubben" som är trygg. Men mer och mer ser vi "att gå ut" som att ta tid i relationer och när det ses så är det ganska enkelt."

Bk har gått från att se frälsningen som en "omvälvande upplevelse" till att se det som en process, även om den förra dyker upp ibland. Kristna ses inte "bättre" än de som inte är det. Dock görs det skillnad på människor i bemärkelsen att kristna inte alltid talar om samma saker när inte frälsta människor är med (syftas här på att det inte talas tro och Gud så mycket).

Bk anses vara en öppen församling i att det inte görs så stor sak av medlemskapet, människor kan känna sig välkomna utan att de är medlemmar (något som kan ses i verkligheten). Dock ser gruppen ett problem främst i deras egen åldersgrupp, då de anser att den är rätt stängd och är dåliga på att ta hand om nya personer som kommer till församlingen.

4.4.2 Världsbild och andlighet

Gruppen uppfattar Bk som en livsbejakande kyrka utan konstiga regler om vad man får och inte får göra. Det finns egentligen ingen klassning av mer eller mindre heliga saker och platser. Kyrkan ses absolut inte som en helig plats. Undervisningen i kyrkan är vardagsrelevant och beskrivs som "hur jag som medlem mår bättre, mycket nåd, och praktiskt tillämpbar".

Vilken betydelse lägger gruppen i uttrycket "att leva helt för Gud"? Det spontana svaret är att sätta Gud först i sitt liv. Förr, alltså det som dessa personer är uppväxta med, innebar detta att gå upp på morgonen och be och läsa bibeln. En deltagare säger "Vi har hört hela uppväxten att du måste be varje dag... nä, inte *måste*, men *det är bra*". Detta håller på att förändras och har i viss mån gjort det till att vara en gudsrikes representant överallt, att betjäna människor, att "gå den extra milen". Relationen med Gud har kommit ner i vardagen, den är inte så otillgänglig och omöjlig längre. Men det är inte utan att de gamla tankarna kommer fram ibland, exempelvis ligger följande devis i bakhuvudet: "Sträva efter rättfärdighet, sträva efter att vara perfekt (du kommer aldrig att bli det, men du måste sträva efter det)."

4.4.3 Ledarskap

Ledarskapet uppfattas som vanliga människor, som kan erkänna när och om de gör fel. De är villiga att förändras och arbetar för församlingens bästa hela tiden. De är vidare rätt olika inom ledarskapet, det finns både gas och broms. Ledarskapet uppfattas absolut inte

toppstyrt. De tillåter mångfald. En av deltagarna säger ”de stänger mig aldrig, är mer peppande än stängande” De uppfattas vara på samma nivå som församlingsmedlemmarna.

5. Diskussion

”Vi är missionala när vi slutar prata om *hur* vi är kyrka”⁷⁰. – Brian McLaren

5.1 *Ecklesiologi*

Missionen i baptistkyrkan har historiskt sett, som i många andra församlingar, betraktats som en avlägsen uppgift för speciellt utsända människor. I gruppsamtalen kan vi se att mission på senare år blivit lokalt, församlingsmedlemmar på annan ort betraktas som missionärer, lokala projekt ligger under missionsbudgeten och framför allt att *varje* människa är en missionär där denne är. Strategin är att ha en relationsbaserad mission som både innebär handling och att sätta ord på sin egen tro i vardagen. Detta framför att nitiskt bjuda in människor till kyrkan för att de *där* skall få höra evangeliet. Det senare har enligt grupp D ingen framgång i dagens samhälle, vilket också Frost/Hirsch noterar⁷¹. Vi skulle kunna uttrycka det att varje människa i församlingen kontextualiserar sin egen tro. Ledarskapet uttrycker också att det är viktigt att sända ut människor till nya missionsområden. Då församlingen har en relationsbaserad, handlingsinriktad mission där det handlar mycket om att betjäna, visar detta att den inte förstår sig själv som en central del av samhället utan mer som en marginalrörelse. Grupp D ser dock en attraherande mentalitet, trots att avsikten är att nå ut inkarnerande. Uttryck som ”mer och mer”⁷² antyder att det pågår en förändringsprocess. Grupp A säger att det allmänna prästadömet finns men att detta inte fullt ut fungerar.

Vidare ses frälsningen som en process, framför en ögonblicklig händelse, och processen att komma närmare Gud pågår hela livet. Det finns en öppenhet i församlingen på detta område då inte ännu frälsta människor kommer dit och verkar trivas. Detta stämmer bra överens med en kyrka enligt centered-set modell⁷³. Medlemskap finns och här finns en fråga om dess funktion. Behövs verkligen ett medlemskap? En trend som kan ses i samtalen är dock att gemenskapen inte är så öppen, både grupp C och D och i viss mån B, anser att församlingen gemenskapsmässigt är något stängd, och att det kan vara svårt att komma in i gemenskapen även om detta inte beror på konstgjorda sociala regler.

5.2 *Andlighet och världsbild*

Alla fyra grupper uttrycker, utan undantag att församlingen är en livsbejakande kyrka utan konstgjorda regler mellan heligt och oheligt. Undervisningens innehåll råder det också stor enighet om, den är lättfattlig, vardagsnära och hjälper den enskilde i vardagen. Det finns alltså inte några större problem att relatera mellan tro och vardag.

Uttrycket ”att leva helt för Gud”, vilket pekar på en handlingsinriktad eller teoretisk tro, visar att Bk är en sund församling som med bibehållna kärnvärderingar vill uttrycka sin tro i vardagen, *både* genom goda gärningar och genom att sätta ord på sin tro. Dock verkar det finnas en viss dualism, vilket kan ses i grupp D och C, då dessa direkt förknippar uttrycket med lagiskhet och perfektion även om de i tanken vet att det inte är så. Detta behöver inte

⁷⁰ Anteckningar från föreläsning med Brian McLaren, 2006-05-16

⁷¹ Se 2.1.1.

⁷² Grupp D, 4.4.1

⁷³ Se 2.2.1

nödvändigtvis vara negativt då det visar på en övergång från ett gammalt, till ett nytt tankesätt.

5.3 Ledarskap

Ledarskapet består av ett team och är inte toppstyrt. Flera personer delar på ansvaret, och detta leder till större mångfald än om endast en person varit styrande. Församlingen verkar enligt grupperna vara nöjda med ledarskapet och tycker de gör ett bra jobb. Grupperna är också tillsammans med ledarskapet eniga om dess svaghet; organisation och administration. Medan grupp B och D anser det finnas en balans i olikhet och funktion i ledarskapet, menar grupp C att så inte är fallet. Grupp B kan i viss mån hålla med om detta då de ser en utmaning i att ta fram herdefunktionen i ledarskapet. Alla är överens om att ledarskapet uppmanar till initiativ men grupp C ser en likriktningstendens, främst i gudstjänsterna. Det verkar finnas en viss frustration över låg initiativförmåga, vilket kan ses i grupp A som också påpekar att det allmänna prästerskapet inte levs ut i den utsträckning det borde. Vidare säger grupp C att medlemmarna uppmanas att ta initiativ men att ”vi är för sega”⁷⁴. Frågan är vart roten till detta problem finns. Beror det på medlemmarna eller på ledarskapet? Vad är det som skapar passivitet?

Ledarskapet kan ses apostoliskt snarare än hierarkiskt. Det är svårt att mäta hur många olika funktioner som finns i ledarskapet, men att det är ett team, och inte en ensam person som leder församlingen gör att jag ser det som apostoliskt ledarskap.

5.4 Slutsats

I Baptistkyrkan pågår ett samtal, den är i en övergång i hur den förstår sig själv. Den har insett att det attraherande sättet i full utsträckning inte fungerar i dagens samhälle. Den ser sig mer och mer som en marginalrörelse som vill påverka samhället underifrån. Bk är på väg mot att bli inkarnerande och att fungera centered-set, och är närmare detta än den institutionella modellen. Dualismen, med avseende på heligt/oheligt, har bytts ut mot en mer messiansk andlighet och världsbild. Bk håller på att väckas ur den passiviserande törnrosasömn den institutionella kyrkan i 1700 år skapat. Ledarskapet förstår att det handlar om mångfald som skapar den dynamik det enligt Paulus är tänkt att vara.

Men att vara missional innebär att vara handlande, inte enbart tänkande. Bk ligger mitt emellan, de har förändrat tänkandet, för att handlingen skall förändras men i detta verkar det finnas en frustration. Frågan är om det beror på ett mer ortodoxalt⁷⁵ synsätt på lärande, där tänkandet förändras för att handlandet skall påverkas, och i så fall, leder detta in i en återvändsgränd? Har kyrkan gjort lärjungaskap till en konst eller teknik vilken lärs ut genom teoretisk kunskap (ofta i monologform), men att det i själva verket är en lärlingsprocess där lärande sker genom praktisk övning? Kan ett mer ortopraktiskt⁷⁶ synsätt skapa handling, kan ledare i församlingen ta med sig människor på *sin* vandring och på så sätt skapa ett praktiskt lärjungaskap som mer liknar en lärlingsprocess? Vad vi då skulle få är inte enbart en kunskapsmässig tro, utan en tro som först tar sig uttryck i handlingar och att människor efter hand, efter behov, tar in kunskapen.

⁷⁴ Grupp C, 4.4.3. Ledarskap

⁷⁵ Se 2.2.2.

⁷⁶ Se 2.2.2.

Så till hypotesen, *Kan utifrån Frost/Hirsch beskrivning Sävsjö Baptistförsamling bäst förstås som en institutionell kyrka?* Svaret är, både ja och nej. Strukturen uttrycker en missional kyrka, men en missional kyrka är en handlande praktisk kyrka. Bk är på väg från en central förståelse av mission (där en institution måste ta initiativ), till att se det som huvuduppgiften som formar kyrkans utseende, och som utmanar varje människa att ta initiativ till mission.

Bk är på väg dit, men utmaningen kvarstår, *hur* kommer vi dit där människor *handlar* och inte bara passivt väntar på att någon annan skall ta initiativet? Utmaningen är också hur Sävsjö Baptistförsamling kontextualiserar de goda nyheterna så att de verkligen är goda för Sävsjö.

6. Källhänvisningar

Frost, Michael & Alan Hirsch. (2003) *The shapings of things to come – innovation and mission for the 21st century church* (5 uppl). Massachusetts: Hendrickson Publishers

Center for Ungdomstudier og Religionspædagogik, Köpenhamn, Brian McLaren
2006-05-16, Anteckningar från föreläsning.

Gruppsamtal (inspelat)
Sävsjö, i Baptistkyrkan
Samtalsgrupp A, 2006-05-13

Gruppsamtal (inspelat)
Sävsjö, hos David Kronehäll
Samtalsgrupp B, 2006-05-10

Gruppsamtal (inspelat)
Sävsjö, hos Madelene & Thomas Söderberg
Samtalsgrupp C, 2006-05-13

Gruppsamtal (inspelat)
Sävsjö, hos David Kronehäll
Samtalsgrupp D, 2006-06-23